

Tisztelt Nagykövet Úr!

Engedje meg, hogy megköszönjem, hogy részt vehettem a Sanz Briz kiállítás megnyitóján, illetve nagyra értékelem az erőfeszítéseiket, hogy a Sanz Briz-ről utcát nevezzenek el. Hálás vagyok a sorsnak, mivel az előbb említett esemény nyitotta meg a múlt eddig zárt ajtóit, felfedvén két, az 1944-45-ös évben még egymástól független, család sorsát, melyek összefonódtak, méghozzá a gyermekeim személyében.

A kiállításon az én unokatestvéremtől, Sorg Lászlótól szereztünk tudomást Sanz Briz leveléről, amelyet rokonomnak, Sorg Jenőnek írt. Az eseményt követően férjemmel, dr. Tóth Gáborral, megnéztük a Perlascáról készült filmet, hogy jobban megismerjük az adott korszakot. A filmben van egy olyan jelenet, amikor dr. Farkas Zoltán, a követség jogi tanácsosa bemutatja Perlasca-t Sanz Briznek és a titkárnőjének, Tourné asszonynak, valamint annak fiának Gaston-nak, aki sofőrként és testőrként állt alkalmazásban. Ez utóbbi név többszöri említése kisgyerekkori emlékeket idézett fel a férjemben. Egy kedélyes úriember alakja rajzolódott ki előtte, egy furcsa autóval, talán Simcával, egy csillaghegyi kerti ünnepségen, amit az édesanyja nagynénje, Zsigmond Györgyné, Liz néni rendezett. A különöleges autó miatt jegyezte meg, mivel a '60-as évek Magyarországon, amikor 5-6 éves volt, rendkívül feltűnő volt egy ilyen gépkocsi. Az anyai nagynéni férjének, Zsigmond Györgynek volt a sakkpartnere a kocsi tulajdonosa, Gaston.

A film megnézése után felhívtuk az anyósomat, Arankát, aki megerősítette a férjem emlékeit, sőt, két fényképe is volt Gaston Tourné-ról. Az egyikben Gaston György bácsival sakkozik, a másikon az édesanyja, Gaston asszony vállára teszi a kezét, mellettük Liz néni és a húga Karola, a férjem nagymamája. Elmesélte, hogy Gaston sokszor megfordult mind a Zsigmond házaspár csillaghegyi hétvégi házában, mind a Tátra utcai otthonukban.

A fénykép történeti előzménye valószínűleg a következő volt. Zsigmond György az 1930-as évektől kezdve remek fodrász volt, saját üzlettel az Andrássy út 54-ben, a Spanyol Követség szomszédságában. Míg a felesége, Liz néni, a Tátra utca 12/b alatti egyszemélyes kis élelmiszerbolt üzletvezetőjeként dolgozott. Ez a későbbi nemzetközi ghetto területén állt. Az anyósom, Aranka, mivel '44 őszén nem indult be a tanítás, a Liz nénikéjénél lakott, mivel az adott helyzetben nekik bőségesen volt ennivalójuk, míg az édesanyja szerényebb körülmények közt élt. A fodrászat is és az élelmiszerbolt is ideális hely volt a szervezkedésre, mivel egyikben sem volt alkalmazott, aki értesíthette volna a nyilasokat vagy a náci hatóságokat. A bolt biztosította az élelmiszert Gaston Tourné-nak, aki a spanyol védett házakat látta el. A fodrászüzlet pedig az információcsere helyszínéként szolgált.

Anyósom, Aranka a bolt futáraként a közeli házakhoz vitt kisebb élelmiszercsomagokat. Veszélyes feladat volt, mivel a árufelhalmozás (Hortung)bűnténynek számított a jegyrendszer miatt. Tevékenysége a kijárási tilalom miatt életbevágóan fontos volt, arra emlékszik, hogy csak 11 és 13 óra között jöhettek ki a lakók az utcára. Később természetesen mindez még nehezebbé vált. Elmesélése szerint tinédzser lányként nem fogta fel, mi is történik valójában. Homályos emlékeket őrzött György bácsi rémtörténeteiről, akinek az üzlete nem csupán a Spanyol Követséghez volt közel, hanem az Andrássy út 60. alatt elhelyezkedő Nyilaskeresztesek székházához is.

Liz néni stratégiája az volt, hogy úgy viselkedett, mintha békeidők lennének, ezáltal mind az üldözött ügyfeleit, mind unokahúgát és önmagát is nyugtatta. Ebből a szempontból nem önzetlenül viselkedett, hanem pusztán emberi jószág motiválta. Másrésztől királynői megjelenésével remekül manipulálta a köztisztviselőket, postásokat és tiszteket. Mindennek ellenére, sem Liz, sem Aranka, sem György soha nem viselkedett úgy, mintha a vészorszak idején részt vettek volna az ellenállásban, mivel ezek az emlékek és relikviák csak akkor kerültek elő, amikor a férjem az említett filmben meghallotta a Gaston nevet.

Ebben a kis emlékből azoknak az emberek képe rajzolódik ki, akik a külföldi diplomáciai mentőcsapatok háttérországát biztosították. Ezt a - történelmi szempontból név és arc nélküli -

másodvonalat azok az emberek alkották szerte az országban, akik az üldözötteknek az ellátását biztosították, hogy támogassák az olyan bátor és nagylelkű emberek munkáját, amilyen Sanz Briz is volt. Ezeknek a diplomataknak majdnem csoda által, olyan politikai lehetőség adatott, hogy jogi védelmet nyújthattak az üldözötteknek.

Meg vagyok győződve, hogy Angel Sanz Briz – nomen est omen – Isten angyala volt, aki nem csupán Spanyolországot képviselte Magyarországon, hanem a magyar üldözötteket is saját országukban.

Szívélyes üdvözlettel:

Polcz Anikó